

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

CARL OTTO LENZ

της 8ης Ιουλίου 1992 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

A — Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως

1. Η παρούσα αίτηση προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά τα άρθρα 68 και 71 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71¹ και το άρθρο 107 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72², ο οποίος εκδόθηκε προς εκτέλεση του πρώτου κανονισμού.

2. Αφορμή για την υποβολή της αιτήσεως αυτής έδωσε δίκη που εκκρεμεί ενώπιον του tribunal de grande instance de Metz (Γαλλία). Ενάγοντες στη δίκη αυτή είναι ο Grisvard και ο Kreitz, Γάλλοι υπήκοοι, οι οποίοι εργάστηκαν για μακρό χρονικό διάστημα στην υπηρεσία των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (ο Grisvard από το 1967 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988 και ο Kreitz από το 1953 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1987). Μετά την αποχώρησή τους από την εργασία αυτή, οι δύο ενάγοντες, οι οποίοι κατοικούσαν στη Γαλλία

και κατά τη διάρκεια της απασχολήσεώς τους, κατέστησαν άνεργοι. Τότε αποτάθηκαν στην αρμόδια για τη χορήγηση παροχών ανεργίας υπηρεσία στη Γαλλία.

3. Η κατά τόπον αρμόδια υπηρεσία Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce de la Moselle (Ένωση για την Απασχόληση στη Βιομηχανία και στο Εμπόριο του διοικητικού διαμερίσματος του Μοζέλα, στο εξής: Assedic) χορήγησε στους ενάγοντες τις σχετικές παροχές, λαμβάνοντας ως βάση για τον υπολογισμό τις τελευταίες αποδοχές τους στη Γερμανία. Έλαβε όμως υπόψη τις αποδοχές αυτές μόνο κατά το ποσό κατά το οποίο δεν υπερέβαιναν το προβλεπόμενο στη Γερμανία ανώτατο όριο εισφορών του συστήματος ασφαλίσεως ανεργίας. Προς τούτο η Assedic στηρίχθηκε στην οδηγία 62-87 της Union nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Εθνικής Διεπαγγελματικής Ενώσεως για την Απασχόληση στη Βιομηχανία και στο Εμπόριο, στο εξής: Unedic), που προέβλεπε αυτόν τον τρόπο υπολογισμού.

4. Η Assedic χρησιμοποίησε για τη μετατροπή των μισθών τους οποίους είχαν λάβει οι ενάγοντες στη Γερμανία την τιμή μετατροπής που προβλέπεται στο άρθρο 107, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 574/72.

5. Οι ενάγοντες βάλλουν με την αγωγή τους κατά του ότι η Assedic έλαβε υπόψη το γερμανικό ανώτατο όριο εισφορών, πράγμα το οποίο προσκρούει, κατά τη γνώμη τους, στο άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii,

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Κανονισμός της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6).

2 — Κανονισμός της 21ης Μαρτίου 1972 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6).

του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη αυτή ορίζει τα ακόλουθα:

2) Ερώτημα ως προς τη μέθοδο μετατροπής των νομισμάτων που πρέπει να εφαρμόζεται για τους μεθοριακούς εργαζομένους:

« ii) ο μεθοριακός εργαζόμενος, ο οποίος ευρίσκεται σε πλήρη ανεργία λαμβάνει παροχές σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σαν να είχε υπαχθεί στη νομοθεσία αυτή κατά τη διάρκεια της τελευταίας απασχολήσεώς του· οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον φορέα του τόπου κατοικίας και εις βάρος του·

Ποιον τρόπο μετατροπής πρέπει να εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας του τόπου κατοικίας του μεθοριακού εργαζομένου, ο οποίος έχει καταστεί άνεργος, για τον υπολογισμό του μισθού που ελάμβανε ο εν λόγω εργαζόμενος για την τελευταία εργασία του στο κράτος μέλος όπου εργαζόταν αμέσως πριν καταστεί άνεργος;

(...) ».

6. Οι ενάγοντες βάλλουν επίσης κατά της τιμής μετατροπής των νομισμάτων που εφάρμοσε η Assedic.

Πρέπει στην περίπτωση αυτή να έχει εφαρμογή η διαλαμβανόμενη στο άρθρο 107, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 τιμή μετατροπής σε εθνικό νόμισμα; »

7. Το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

B — Η γνώμη μου επί της υποθέσεως

« 1) Ερώτημα ως προς τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας όσον αφορά το ανώτατο όριο εισφοράς που πρέπει να ισχύει για τον υπολογισμό των παροχών ανεργίας των μεθοριακών εργαζομένων:

Επί του πρώτου ερωτήματος

Είναι σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο η από 7 Αυγούστου 1987 υπ' αριθ. 62-87 οδηγία της Unedic;

Εμπίπτει ο καθορισμός του εν λόγω ορίου στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 1, ή του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71;

8. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο η προαναφερθείσα οδηγία της Unedic. Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν είναι αρμόδιο να αποφαινείται επί του συμβατού των εθνικών ρυθμίσεων προς το κοινοτικό δίκαιο· είναι όμως αρμόδιο να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια « όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που σχετίζονται με το εν λόγω δίκαιο και τους παρέχουν τη δυνατότητα να εκτιμούν το συμβατό αυτό, προκειμένου να εκδίδουν

αποφάσεις στις υποθέσεις που υποβάλλονται στην κρίση τους»³.

9. Από τα διαλαμβανόμενα στην αίτηση προς έκδοση προδικαστικής απόφασεως πραγματικά περιστατικά και το σχετικό σκεπτικό προκύπτουν εύκολα τα στοιχεία τα οποία ζητεί με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το εθνικό δικαστήριο. Το ερώτημα είναι αν οι ανωτέρω διατάξεις του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας για την καταβολή παροχών στους ευρισκόμενους σε πλήρη ανεργία μεθοριακούς εργαζομένους πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ανώτατα όρια εισφορών που προβλέπονται στο κράτος απασχόλησεως ή, αντίθετα, εκείνα του κράτους κατοικίας του μεθοριακού εργαζομένου.

10. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό προκύπτει σαφώς, κατά τη γνώμη μου, από το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71. Κατά τη διάταξη αυτή, οι μεθοριακοί εργαζόμενοι που βρίσκονται σε πλήρη ανεργία λαμβάνουν τις παροχές, βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο οποίο κατοικούν, ως εάν η νομοθεσία αυτή είχε εφαρμογή στην περίπτωση τους κατά την τελευταία τους απασχόληση. Συνεπώς, οι μεθοριακοί εργαζόμενοι πρέπει να τυγχάνουν της ίδιας ακριβώς μεταχειρίσεως όπως οι εργαζόμενοι που κατοικούν και εργάζονται στο ίδιο κράτος. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση των μεθοριακών εργαζομένων έχουν εφαρμογή και οι κανόνες του κράτους κατοικίας οι οποίοι προβλέπουν ανώτατα όρια εισφορών. Συνεπώς, προκειμένου περί χορηγήσεως παροχών στους τελούντες σε πλήρη ανεργία μεθοριακούς εργαζομένους, το κράτος στο οποίο κατοικεί ο μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να εφαρμόζει

τα ανώτατα όρια εισφορών που προβλέπει η δική του νομοθεσία και όχι τα ισχύοντα στο κράτος απασχόλησεως.

11. Το άρθρο 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, το οποίο επίσης παραθέτει σχετικά το εθνικό δικαστήριο, αφορά αντίθετα ένα άλλο ζήτημα, ήτοι το ζήτημα ποιος μισθός πρέπει να λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό των οφειλόμενων παροχών:

«1. Ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί του ποσού του προηγούμενου μισθού, λαμβάνει υπόψη αποκλειστικά τον μισθό που εισέπραξε ο ενδιαφερόμενος για την τελευταία απασχόληση που άσκησε στο έδαφος του κράτους αυτού. Αν όμως ο ενδιαφερόμενος δεν έχει ασκήσει την τελευταία απασχόλησή του στο έδαφος αυτό επί τέσσερις τουλάχιστον εβδομάδες, οι παροχές υπολογίζονται βάσει του συνήθους μισθού που αντιστοιχεί, στον τόπο όπου κατοικεί ή διαμένει ο άνεργος, σε απασχόληση ισότιμη ή ανάλογη με εκείνη την οποία άσκησε τελευταία στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.»

12. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της ερμηνείας της διατάξεως αυτής πριν από μερικά έτη, όταν εξέδωσε την απόφαση Fellingner. Με την απόφαση εκείνη το Δικαστήριο δέχθηκε ότι, όταν καταβάλλονται παροχές σε μεθοριακό εργαζόμενο που τελεί σε πλήρη ανεργία από τον αρμόδιο φορέα του κράτους κατοικίας, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών γίνεται βάσει του προηγούμενου μισθού, ο φορέας αυτός πρέπει να υπολογίζει τις σχετικές παροχές «λαμβάνοντας υπόψη τον μισθό που εισέπραξε ο εργαζόμενος για την τελευταία απασχόληση που άσκησε στο κράτος μέλος όπου απησχολείτο αμέσως πριν καταστεί άνεργος»⁴.

3 — Βλ. την απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, C-369/89, Piageme (Συλλογή 1991, σ. I-2971, σκέψη 7), και την απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1990, C-373/89, Integrity (Συλλογή 1990, σ. I-4243, σκέψη 9).

4 — Απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 1980, 67/70, Fellingner κατά Bundesanstalt für Arbeit (Slg. 1980, σ. 335, σκέψη 9).

13. Η εναγομένη της κύριας δίκης και η παρεμβαίνουσα υπέρ αυτής Unedic δεν αμφισβητούν ευθέως την ως άνω ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71, την οποία υποστηρίζουν οι ενάγοντες, η Επιτροπή και η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Εφιστούν όμως την προσοχή του Δικαστηρίου επί των, κατά τη γνώμη τους, σοβαρών συνεπειών που μπορεί να έχει η ερμηνεία αυτή σε συνδυασμό με το άρθρο 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, όπως αυτό ερμηνεύεται από το Δικαστήριο. Συνεπώς, η Assedic και η Unedic βάζουν στην πραγματικότητα κατά της δοθείσας στην υπόθεση Fellingier ερμηνείας του άρθρου 68, παράγραφος 1, και, τελικά, κατά της ίδιας της διάταξης του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71, την οποία θεωρούν ως εμπόδιο για την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

14. Νομίζω ότι πρέπει να εξετάσω τα επιχειρήματα της Assedic και της Unedic, παρά το γεγονός ότι δεν αφορούν άμεσα τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα.

15. Εξάλλου, σε ορισμένα από τα επιχειρήματα αυτά μπορεί να δοθεί σύντομη απάντηση. Τούτο ισχύει ιδίως για το επιχειρήμα της Assedic και της Unedic ότι υπάρχει κίνδυνος η μέθοδος υπολογισμού που έκρινε ορθή το Δικαστήριο στην υπόθεση Fellingier να έχει ως αποτέλεσμα να ανέρχονται οι χορηγούμενες παροχές στο ύψος σχεδόν των μισθών στο κράτος κατοικίας, οπότε οι ενδιαφερόμενοι εργαζόμενοι δεν θα έχουν κανένα κίνητρο να αναζητήσουν εργασία στο κράτος αυτό. Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι οι συνέπειες αυτές — αν υποθεθεί ότι πράγματι

επέρχονται — οφείλονται τελικά στη νομοθεσία του κράτους κατοικίας του τελούντος σε πλήρη ανεργία μεθοριακού εργαζομένου. Ο μεθοριακός εργαζόμενος βρίσκεται, στην περίπτωση αυτή, στην ίδια κατάσταση με έναν εργαζόμενο ο οποίος κατοικεί και εργάζεται στο κράτος αυτό και δικαιούται τις ίδιες παροχές ανεργίας. Επιπλέον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν πάση περιπτώσει, το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος υπολογίζει τις χορηγητέες παροχές με βάση τις τελευταίες αποδοχές του εργαζομένου.

16. Ούτε μπορώ να δεχθώ τον ισχυρισμό της Assedic και της Unedic ότι η χορήγηση παροχών, κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο κ', του κανονισμού 1408/71, προϋποθέτει — όπως προκύπτει, κατ' αυτές, από το άρθρο 1, στοιχείο ιη' — ότι έχουν καταβληθεί προηγούμενες εισφορές. Πρέπει κατ' αρχάς να γίνει δεκτό ότι ο κανονισμός 1408/71 έχει εφαρμογή ανεξάρτητα από το αν το οικείο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως στηρίζεται ή όχι στην καταβολή εισφορών (άρθρο 4, παράγραφος 2). Επιπλέον, ο κανονισμός διαρρηγνύει ηθελημένα τον σύνδεσμο μεταξύ εισφορών και παροχών, καθόσον παραπέμπει τον ευρισκόμενο σε πλήρη ανεργία μεθοριακό εργαζόμενο στο κράτος κατοικίας του, στο οποίο δεν έχει καταβάλει εισφορές. Επ' αυτού πρέπει στη συνέχεια να σημειωθεί ότι οι ενάγοντες της κύριας δίκης έχουν οπωσδήποτε καταβάλει τις σχετικές εισφορές, έστω και αν αυτό συνέβη στο κράτος εργασίας τους. Βέβαια, τούτο δεν ισχύει για τις εισφορές που υπερέρχονται τα ισχύοντα εκεί ανώτατα όρια εισφορών, από αυτό δε προέκυψε σαφώς ένα πλεονέκτημα υπέρ των εναγόντων. Όπως προανέφερα, το πλεονέκτημα αυτό είναι αποτέλεσμα της νομοθεσίας του κράτους κατοικίας, η οποία προβλέπει υψηλότερα (ή δεν προβλέπει καθόλου) ανώτατα όρια εισφορών και, συνεπώς, δεν μπορεί να αποδοθεί στην εφαρμογή του κανονισμού 1408/71.

17. Ούτε ο ισχυρισμός ότι η ανωτέρω ερμηνεία έχει ως συνέπεια την εισαγωγή στη νομοθεσία του κράτους μέλους στοιχείων παντελώς ξένων προς την έννομη τάξη του είναι βάσιμος. Η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών του κράτους κατοικίας να υπολογίζουν τις παροχές, κατά την έννοια του άρθρου 68, με βάση τον τελευταίο μισθό που έλαβε ο μεθοριακός εργαζόμενος στο κράτος απασχολήσεως αποτελεί απλώς πραγματικό στοιχείο, το οποίο λαμβάνουν υπόψη οι αρχές αυτές κατά την εφαρμογή της δικής τους εθνικής νομοθεσίας. Ας σημειωθεί παρεμπιπτόντως ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η Assedic (ακολουθώντας την ανωτέρω οδηγία της Unedic) έλαβε υπόψη τις διατάξεις της γερμανικής νομοθεσίας περί ανωτάτων ορίων εισφορών για τον καθορισμό των κατά τις γαλλικές διατάξεις οφειλόμενων στους ενάγοντες παροχών⁵ με τον τρόπο αυτό έπραξε αυτό ακριβώς που διατείνεται ότι προ-σπαθεί να αποφύγει.

18. Σοβαρότερο είναι νομίζω το επιχείρημα ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, υπαγωγή των τελούντων σε πλήρη ανεργία μεθοριακών εργαζομένων στην αρμοδιότητα των αρχών του κράτους κατοικίας τους καθιστά δυσκολότερη την ανεύρεση εργασίας στο κράτος στο οποίο εργάστηκαν για τελευταία φορά. Είναι αλήθεια ότι, κατά τη διάταξη αυτή, αρμόδιες για την καταβολή των σχετικών παροχών είναι μόνο οι αρχές του κράτους κατοικίας. Αυτό όμως δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ο μεθοριακός εργαζόμενος στερείται παράλληλα της αρωγής των αρχών του κράτους της τελευταίας εργασίας του προς εύρεση νέας εργασίας στο κράτος αυτό. Σχετικά θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι, στο πλαίσιο υποθέσεως με την οποία ασχολήθηκε το Δικαστήριο πριν από μερικά χρόνια, το Bundesanstalt für Arbeit (ο γερμανικός ομοσπονδιακός οργανισμός απασχολήσεως) διαβεβαίωσε το Δικαστήριο ότι

παρέχει τις υπηρεσίες του ως μεσάζων για την ανεύρεση εργασίας, ακόμα και όταν ο εργαζόμενος δεν θεμελιώνει δικαίωμα προς χορήγηση παροχών⁶. Ιδίως πρέπει να σημειωθεί ότι το αποτέλεσμα του διαλαμβανόμενου στο άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, κανόνα είναι απλώς ότι ο τελών σε πλήρη ανεργία μεθοριακός εργαζόμενος βρίσκεται, στο κράτος κατοικίας του, στην ίδια κατάσταση με έναν εργαζόμενο που κατοικούσε και εργαζόταν μέχρι τότε στο κράτος αυτό και ο οποίος αναζητεί για πρώτη φορά εργασία σε άλλο κράτος μέλος. Και αυτός ο εργαζόμενος λαμβάνει επίδομα ανεργίας βάσει της νομοθεσίας του κράτους κατοικίας του και όχι βάσει εκείνης του κράτους της μέλλουσας εργασίας του. Άλλωστε, ο ισχυρισμός ότι το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, σε αντίθεση προς τον κανόνα του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεν παρέχει στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ των αρμόδιων αρχών του κράτους κατοικίας και εκείνων του κράτους εργασίας δεν αναιρεί το ανωτέρω συμπέρασμα. Το Δικαστήριο απέκλεισε ήδη στην υπόθεση *Miethe* την περίπτωση υπάρξεως σχετικού δικαιώματος επιλογής στο πλαίσιο του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, τούτο δε δεν αμφισβητείται⁶. Πρέπει δε να σημειωθεί επ' αυτού ότι, ακόμη και αν προβλεπόταν η δυνατότητα μιας τέτοιας επιλογής, τίποτα δεν θα εμπόδιζε τον ευρισκόμενο σε πλήρη ανεργία μεθοριακό εργαζόμενο να αποταθεί στις αρχές του κράτους κατοικίας του.

19. Η Assedic και η Unedic αμφιβητούν επίσης την ορθότητα της ρυθμίσεως του άρθρου 71. Διατείνονται ότι σκοπός του κανονισμού 1408/71 είναι η υπαγωγή των εργαζομένων τους οποίους αφορά σε μία μόνο νομοθεσία,

5 — Βλ. τις προτάσεις μου στην υπόθεση 1/85, *Miethe* κατά Bundesanstalt für Arbeit (Συλλογή 1986, σ. 1838, συγκεκριμένα σ. 1843).

6 — Απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986, 1/85, *Miethe* κατά Bundesanstalt für Arbeit (Συλλογή 1986, σ. 1837, σκέψεις 8 έως 12).

και μάλιστα, όπως ορίζει η γενική διάταξη του άρθρου 13, στη νομοθεσία του κράτους εργασίας.

20. Στην πραγματικότητα, οι διατάξεις του τίτλου II του κανονισμού 1408/71 (στις οποίες περιλαμβάνεται το άρθρο 13) έχουν ως σκοπό, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, « την υπαγωγή των ενδιαφερομένων στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός μόνο κράτους μέλους, ώστε να αποφεύγεται η σάρρευση εφαρμοστέων εθνικών νομοθεσιών και οι περιπλοκές που μπορούν να προκύψουν »⁷. Τούτο δεν αποκλείει καθόλου την ύπαρξη εξαιρέσεων από τον κανόνα αυτό, βάσει ειδικών διατάξεων του τίτλου III (στον οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 71) του κανονισμού 1408/71. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση Rebmann, η βάση του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, υπαγωγή των μεθοριακών εργαζομένων στο κράτος κατοικίας τους είναι πρόσφορη και σύμφωνη προς το συμφέρον των εν λόγω εργαζομένων⁸.

21. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο εργαζόμενος μπορεί να εκπληρώσει ευχερέστερα στο κράτος της κατοικίας του την υποχρέωσή του να τεθεί και να παραμείνει στη διάθεση των υπηρεσιών απασχολήσεως. Εξάλλου οι υπηρεσίες του κράτους αυτού είναι οι πλέον ενδεδειγμένες για την καταβολή των παροχών ανεργίας, αφού βεβαιωθούν ότι ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις χορηγήσεώς τους, και να διευκολύνουν συγχρόνως την επαγγελματική του επανένταξη⁹.

22. Υπάρχουν ωστόσο περιπτώσεις όπου δεν ισχύει η υπόθεση στην οποία βασίζεται η ανωτέρω ρύθμιση, δηλαδή ότι οι προϋποθέσεις ευρέσεως εργασίας είναι ευνοϊκότερες για τον μεθοριακό εργαζόμενο στο κράτος κατοικίας του. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση Mieth, δεν μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71 — ο οποίος είναι η εξασφάλιση στον εργαζόμενο παροχών ανεργίας υπό τις ευνοϊκότερες για την εξεύρεση νέας απασχολήσεως προϋποθέσεις — όταν ο εργαζόμενος που βρίσκεται σε πλήρη ανεργία « διατηρεί κατ' εξαίρεση στο κράτος της τελευταίας απασχολήσεως τέτοιους προσωπικούς και επαγγελματικούς δεσμούς, ώστε να διαθέτει στο κράτος αυτό περισσότερες πιθανότητες επαγγελματικής επανένταξης »¹⁰. Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 ο εργαζόμενος που βρίσκεται στην κατάσταση αυτή¹¹. Ο εργαζόμενος αυτός μπορεί επομένως να επιλέξει να τεθεί στη διάθεση των υπηρεσιών απασχολήσεως του κράτους κατοικίας του ή να επιχειρήσει να βρει νέα απασχόληση στο κράτος όπου εργαζόταν προηγουμένως.

23. Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο, στο εθνικό δικαστήριο μόνο εναπόκειται να αποφασίσει αν ο εργαζόμενος βρίσκεται στην κατάσταση αυτή. Γι' αυτό, για να μην προδικάσω την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου, δεν θα προχωρήσω στις λεπτομέρειες της νομικής διαφοράς την οποία αφορά το προδικαστικό ερώτημα. Δεν θα ήθελα όμως να παραλείψω να εκθέσω στο Δικαστήριο συνοπτικά ένα επιχείρημα, το οποίο — ακόμα και αν δεν αφορά άμεσα την επίλυση της διαφοράς της κύριας

7 — Βλ. για παράδειγμα την απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986, 302/84, Ten Holder κατά Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Συλλογή 1986, σ. 1821, σκέψη 19).

8 — Απόφαση της 29ης Ιουνίου 1988, 58/87, Rebmann κατά Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Συλλογή 1988, σ. 3467, σκέψη 15).

9 — Όπ.π., σκέψη 14.

10 — Όπ.π. (υποσημείωση 6), σκέψεις 16 και 18.

11 — Όπ.π., σκέψη 20.

δίκης — μπορεί να έχει σημασία για την ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71 και, επομένως, για τον καθορισμό των δικαιωμάτων των μεθοριακών εργαζομένων. Όπως γνωρίζουμε, η ανωτέρω διάταξη αποτελεί εξαίρεση, η οποία δεν θίγει τον βασικό κανόνα ότι αρμόδιο κράτος είναι εκείνο της τελευταίας απασχολήσεως¹². Όπως προαναφέρθηκε, ο σκοπός για τον οποίο προβλέφθηκε η εξαίρεση αυτή είναι η εξασφάλιση της χορηγήσεως των παροχών ανεργίας στον μεθοριακό εργαζόμενο υπό τις ευνοϊκότερες για την εξεύρεση νέας απασχολήσεως προϋποθέσεις. Κατά κανόνα δε, για τον εργαζόμενο αυτό οι προϋποθέσεις για την εξεύρεση εργασίας είναι ευνοϊκότερες στο κράτος στο οποίο κατοικεί. Η υπόθεση αυτή βασίζεται, προφανώς, στη σκέψη ότι στο κράτος αυτό είναι τουλάχιστον δυνατή η επαγγελματική επανένταξη του ευρισκόμενου σε ανεργία μεθοριακού εργαζομένου. Όμως, μπορούν κάλλιστα να υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες να μην συμβαίνει αυτό. Συναφώς εννοώ την — ασφαλώς σπάνια — περίπτωση ενός μεθοριακού εργαζομένου που παρείχε στο κράτος απασχολήσεως εργασία για την οποία, λόγω της φύσεώς της ή λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της (π. χ. λόγω της υπερβολικής εξειδικεύσεως), δεν υπάρχει ζήτηση στο κράτος στο οποίο κατοικεί, ο δε εργαζόμενος έχει τέτοια ηλικία, ώστε να μην είναι πλέον δυνατόν ή να μην μπορεί να του επιβληθεί πλέον η υποχρέωση να εκπαιδευθεί για να αλλάξει επάγγελμα. Σε μια τέτοια περίπτωση νομίζω ότι η εφαρμογή της κατά το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, αρχής της αρμοδιότητας του κράτους κατοικίας δύσκολα μπορεί να συμβιβαστεί προς τη ratio legis που δέχθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση *Miethe* και ότι δικαιότερη είναι η εφαρμογή του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Ο εργαζόμενος αυτός θα μπορούσε, επομένως, να επιλέξει να τεθεί στη διάθεση των υπηρεσιών απασχολήσεως του κράτους κατοικίας του ή να επιχει-

ρήσει να βρει νέα απασχόληση στο κράτος στο οποίο εργαζόταν προηγουμένως.

24. Τελικά, το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγω είναι ότι από την εξέταση των επιχειρημάτων της *Assedic* και της *Unedic* δεν προέκυψε κανένα στοιχείο που να επηρεάζει τη δοθείσα στο πλαίσιο της υποθέσεως *Fellinger* ερμηνεία του άρθρου 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ή το κύρος της ρυθμίσεως του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii. Αντίθετα, από την υπό κρίση περίπτωση προκύπτουν σαφέστατα οι παράλογες συνέπειες που μπορεί να έχει η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 68 όσον αφορά τους μεθοριακούς εργαζομένους. Αν ο υπολογισμός των παροχών έπρεπε να γίνει, κατά το άρθρο 68, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, με βάση τον μισθό τον οποίο έλαβε ο αιτών για την τελευταία του εργασία «στο έδαφος του κράτους αυτού» — ήτοι του κράτους κατοικίας — τότε θα έπρεπε κανείς να ανατρέξει στο παρελθόν τουλάχιστον ως το έτος 1967 όσον αφορά τον *Grisvard*, για δε τον *Kreitz* τουλάχιστον ως το έτος 1953. Αν αντίθετα οι παροχές υπολογίζονταν, κατά το άρθρο 68, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, με βάση τον συνήθη μισθό που αντιστοιχεί, στο κράτος κατοικίας, σε απασχόληση ισότιμη ή ανάλογη προς εκείνη την οποία άσκησε τελευταία ο εργαζόμενος στο έδαφος του κράτους απασχολήσεως, θα ανέκυπτε το πρόβλημα ότι, για τους γνωστούς λόγους, δεν υφίσταται στη Γαλλία απασχόληση απολύτως ανάλογη προς την εργασία στην υπηρεσία των ενόπλων δυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών.

25. Συνοψίζοντας καταλήγω στο συμπέρασμα ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι ο υπολογισμός των παροχών που καταβάλλονται στους ευρισκόμενους σε πλήρη ανεργία μεθοριακούς εργαζομένους πρέπει να γίνεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικούν, περιλαμβανομένων των διατάξεων περί ανωτάτων ορίων εισφορών.

12 — Απόφαση της 7ης Μαρτίου 1985, 145/84, *Cochet* κατά *Bedrijfsvereniging voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke Belangen* (Συλλογή 1985, σ. 801, σκέψη 15).

Επί του δευτέρου ερωτήματος

26. Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, οι ενάγοντες της κύριας δίκης διατείνονται ότι για τη μετατροπή σε εθνικό νόμισμα του μισθού που έλαβαν στο κράτος εργασίας τους πρέπει να εφαρμοστεί η μέθοδος που προβλέπεται στο άρθρο 107, παράγραφος 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 και όχι οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου αυτού, ενώ η Assedic και η Unedic, η Επιτροπή και η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας υποστηρίζουν το αντίθετο. Κατά την άποψη των εναγόντων, για την καταβολή των παροχών ο αρμόδιος φορέας πρέπει να προβαίνει στη μετατροπή των τελευταίων αποδοχών με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει κάθε φορά κατά την καταβολή των παροχών. Δεδομένου ότι οι σχετικές παροχές καταβάλλονται ανά μήνα, θα έπρεπε *κάθε μήνα* να γίνεται νέα μετατροπή. Κατά την άποψη των άλλων διαδίκων, η μετατροπή των τελευταίων αποδοχών πρέπει να γίνεται *μία μόνο φορά*, και μάλιστα με βάση την καθοριζόμενη από την Επιτροπή ισοτιμία που ισχύει κατά τον μήνα καταβολής των αποδοχών αυτών.

27. Το άρθρο 107, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 ορίζει ότι, για την εφαρμογή των μνημονευόμενων σ' αυτό διατάξεων, η μετατροπή σε ένα εθνικό νόμισμα ποσών που έχουν εκφραστεί σε άλλο νόμισμα πρέπει να πραγματοποιείται με βάση την τιμή μετατροπής που καθορίζεται από την Επιτροπή και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα. Κατόπιν της τροποποιήσεως της διατάξεως αυτής με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1249/92, της 30ής Απριλίου 1992¹³, περιλαμβάνεται πλέον και το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, στις διατάξεις στο πλαίσιο των οποίων πρέπει να χρησιμοποιείται αυτός ο τρόπος μετατροπής.

28. Το γράμμα του άρθρου 107 του κανονισμού 574/72, όπως είχε πριν από την τροποποίησή του από τον κανονισμό 1249/92 (θα ασχοληθώ αργότερα με τις συνέπειες αυτής της τροποποίησης) συνηγορεί υπέρ της υποστηριζόμενης από τους ενάγοντες της κύριας δίκης ερμηνείας. Δεδομένου ότι το άρθρο 107, παράγραφος 6, του κανονισμού 574/72 κάνει λόγο για τη χρησιμοποίηση μιας ειδικής τιμής συναλλάγματος στις «περιπτώσεις που δεν αναφέρονται στην παράγραφο 1», τούτο θα έπρεπε να ισχύει και για την περίπτωση του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii. Δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετική η απάντηση στο ζήτημα αυτό παρά μόνο αν από την ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 προέκυπτε ότι το άρθρο αυτό πρέπει να έχει εφαρμογή, παρά το γράμμα του, και στην εν λόγω περίπτωση.

29. Επ' αυτού η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η ερμηνεία αυτή του άρθρου 107, παράγραφος 1, επιβάλλεται από την απόφαση 140 της Διοικητικής Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την Κοινωνική Ασφάλιση των Διακινουμένων Εργαζομένων, της 17ης Οκτωβρίου 1989. Στην απόφαση αυτή ορίζεται ότι:

« 1. Με σκοπό τη συνδυασμένη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 68, παράγραφος 1, και του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, ο φορέας του τόπου κατοικίας του μεθοριακού εργαζομένου σε πλήρη ανεργία μετατρέπει στο νόμισμά του το ποσό του μισθού που έλαβε ο εργαζόμενος για την τελευταία του απασχόληση στο αρμόδιο κράτος αμέσως πριν μείνει άνεργος με βάση την τιμή μετατροπής που ορίζεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72, η οποία ισχύει κατά τη διάρκεια του μήνα που εισέπραξε τον τελευταίο του μισθό. »¹⁴.

13 — ΕΕ L 136 της 19.5.1992, σ. 28.

14 — ΕΕ C 94, της 12.4.1990, σ. 4.

30. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 81, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, η Διοικητική Επιτροπή έχει ως καθήκον τη ρύθμιση των διοικητικών ζητημάτων και των ζητημάτων ερμηνείας που προκύπτουν από τον κανονισμό αυτό ή από τους σχετικούς προς αυτόν κανονισμούς. Οι αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής μπορούν συνεπώς να λαμβάνονται υπόψη για την ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού¹⁵.

31. Ένα όργανο όπως η Διοικητική Επιτροπή, ωστόσο, δεν μπορεί να εκδίδει πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα¹⁶. Όμως, στην προκειμένη περίπτωση συμβαίνει ακριβώς αυτό, καθόσον — όπως προαναφέρθηκε — μέχρι το 1992 το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των απαριθμούμενων στο άρθρο 107, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 διατάξεων. Επομένως, η άποψη ότι το άρθρο 107, παράγραφος 1, καλύπτει επίσης την περίπτωση του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, δεν μπορεί να στηριχθεί στην απόφαση 140 της Διοικητικής Επιτροπής. Έτσι δεν χρειάζεται να ασχοληθώ με το ζήτημα αν η εν λόγω απόφαση ενέχει — όπως υποστηρίζουν οι ενάγοντες της κύριας δίκης — νομικές πλημμέλειες ή αν έχει συνέπειες για το πριν από την έναρξη της ισχύος της χρονικό διάστημα¹⁷.

32. Μπορεί βέβαια να εξετασθεί αν το άρθρο 107, παράγραφος 1, μπορεί να εφαρμοστεί κατ'

αναλογία στην υπό κρίση περίπτωση. Κατά την Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, το γεγονός ότι αυτό το κριτήριο εφαρμόζεται ενιαία σε όλα τα κράτη μέλη, ότι λόγω της δημοσιευσέως του στην Επίσημη Εφημερίδα είναι επαρκώς γνωστό και λόγω της διάρκειας της ισχύος του καθιστά δυνατό τον ταχύ υπολογισμό και την ταχεία καταβολή των παροχών ανεργίας συνηγορεί υπέρ της ανάλογης αυτής εφαρμογής. Ασφαλώς, οι ισχυρισμοί αυτοί και μόνο δεν δικαιολογούν αυτή την ανάλογη εφαρμογή. Βασική προϋπόθεση κάθε ανάλογης εφαρμογής είναι η ύπαρξη κενού στη νομοθεσία. Όπως ορθά επισήμανε η Επιτροπή, η ανάγκη καθορισμού μιας ισοτιμίας όσον αφορά το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, σε συνδυασμό με το άρθρο 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 προέκυψε μόνο μετά την απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1980 επί της υποθέσεως Fellingner, οπότε ο νομοθέτης δεν μπορούσε να τη λάβει υπόψη κατά την έκδοση του κανονισμού 574/72. Επ' αυτού μπορεί να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 574/72 περιέχει στο άρθρο 107, παράγραφος 6, μια διάταξη καλύπτουσα όλες τις άλλες περιπτώσεις τις οποίες δεν καλύπτει — για οποιοδήποτε λόγο — το άρθρο 107, παράγραφος 1. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως Fellingner το 1980, τροποποιήθηκαν επανειλημμένα τόσο ο κανονισμός 1408/71 όσο και ο κανονισμός 574/72, χωρίς ο νομοθέτης να προβεί, επ' ευκαιρία των τροποποιήσεων αυτών, σε τροποποίηση και του άρθρου 107.

15 — Βλ. την απόφαση της 5ης Μαΐου 1983, 238/81, Raad van Arbeid κατά Van der Bunt-Craig (Συλλογή 1983, σ. 1385, σκέψη 24).

16 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1981, 98/80, Romano κατά Inami (Συλλογή 1981, σ. 1241, σκέψη 20).

17 — Χάριν ακριβείας θα ήθελα να σημειώσω σχετικά ότι η έναρξη της ισχύος της δημοσιευθείσας αποφάσεως επήλθε, όπως η ίδια ορίζει, την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της δημοσιεύσεώς της, ήτοι την 1η Μαΐου 1990 (και όχι, όπως εσφαλμένα ανέφερε η Επιτροπή, την 1η Απριλίου 1990).

33. Εξάλλου, ένα επιχείρημα υπέρ της ανάλογης εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, θα μπορούσε να συναχθεί από το γεγονός ότι, κατά τη γνώμη μου, η κατά γράμμα εφαρ-

μογή της οριζόμενης στο άρθρο 107, παράγραφος 6, μεθόδου μετατροπής σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση δεν οδηγεί σε δίκαια αποτελέσματα. Δεδομένου ότι στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι στις περιπτώσεις καταβολής παροχών (καθώς και στις — επίσης παρατιθέμενες στη διάταξη αυτή — περιπτώσεις αποδόσεως, περί των οποίων προφανώς δεν ανακύπτει ζήτημα εν προκειμένω) η μετατροπή των νομισμάτων γίνεται στην επίσημη τιμή συναλλάγματος της ημέρας πληρωμής, τούτο θα είχε το εξής αξιοπερίεργο αποτέλεσμα στην περίπτωση των μεθοριακών εργαζομένων: ο αρμόδιος φορέας θα όφειλε να μετατρέπει σε εθνικό νόμισμα εκ νέου — ενδεχομένως επί πολλά έτη — κάθε μήνα τον τελευταίο μισθό, χωρίς να υπάρχει εύλογη δικαιολογία για κάτι τέτοιο. Από την εξέταση των περιπτώσεων στις οποίες έχει εφαρμογή το άρθρο 107, παράγραφος 6, προκύπτει ότι η διάταξη αυτή αφορά τις περιπτώσεις όπου ο φορέας ενός κράτους μέλους καταβάλλει παροχές σε δικαιούχο σε άλλο κράτος μέλος (βλ. για παράδειγμα το άρθρο 65, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1408/71). Σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι προς το συμφέρον του δικαιούχου να υπολογίζονται οι καταβλητέες παροχές με βάση την ισχύουσα την ημέρα της καταβολής τιμή συναλλάγματος. Με τον τρόπο αυτό ο δικαιούχος περιάγεται στην ίδια θέση στην οποία θα βρισκόταν αν λάμβανε τις παροχές στη χώρα του αρμόδιου φορέα (και τις μετέτρεπε κατόπιν στο νόμισμα του άλλου κράτους).

34. Στην υπό κρίση υπόθεση, εντούτοις, δεν πρόκειται για τέτοιες *παροχές*, αλλά για τον καθορισμό της *βάσεως για τη χορήγηση πέτοιων παροχών*. Το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, ορίζει σαφώς ότι ο ευρισκόμενος σε πλήρη ανεργία μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να τυγχάνει της ίδιας μεταχειρίσεως η οποία θα του επιφυλάσσονταν αν είχε υπαχθεί, κατά τη διάρκεια της τελευταίας του εργασίας, στη νομοθεσία του κρά-

τους κατοικίας του. Το ύψος των παροχών που πρέπει να του καταβάλλονται υπολογίζεται, κατά το άρθρο 68, παράγραφος 1, με βάση τον τελευταίο μισθό του. Με την εξαίρεση αυτής της — απαραίτητης — τροποποίησης, ο μεθοριακός εργαζόμενος πρέπει να τυγχάνει της μεταχειρίσεως που επιφυλάσσεται στους εργαζόμενους που ζουν και εργάζονται στο κράτος κατοικίας τους. Από αυτό προκύπτει, κατά τη γνώμη μου, ότι, για τον υπολογισμό των καταβλητέων παροχών, οι αρχές του κράτους αυτού οφείλουν να μετατρέπουν στο εθνικό τους νόμισμα τον τελευταίο μισθό που έλαβε ο μεθοριακός εργαζόμενος στο κράτος εργασίας και κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας τους να λαμβάνουν υπόψη, χωρίς άλλη αλλαγή, το ποσό που προκύπτει με τον τρόπο αυτό. Δεν υπάρχει κανείς εύλογος λόγος να επιβληθεί στον φορέα του κράτους κατοικίας η υποχρέωση να υπολογίζει τις παροχές, σε περίπτωση π.χ. μηνιαίας καταβολής τους, κάθε μήνα με βάση την ισχύουσα κάθε φορά ισοτιμία. Τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος θα μετείχε τόσο στα πλεονεκτήματα όσο και στους κινδύνους της μεταβολής των ισοτιμιών.

35. Εξάλλου, η ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 1, θα ήταν τότε μόνο δικαιολογημένη, αν ήταν προσφορότερη για την αντιμετώπιση περιπτώσεων όπως η υπό κρίση απ' ό,τι η εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 6, και αν η τελευταία αυτή διάταξη δεν οδηγούσε, ακόμη και κατάλληλα ερμηνευόμενη, σε δίκαια αποτελέσματα. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ιδίως ότι και η οριζόμενη στο άρθρο 107, παράγραφος 1, μέθοδος μετατροπής — όπως προκύπτει από σύντομη εξέταση των προαναφερθεισών διατάξεων — αφορά ακριβώς τις περιπτώσεις καταβολής (ή αποδόσεως) ποσών που είναι απαιτητά σε ένα νόμισμα και καταβάλλονται σε άλλο. Επ' αυτού πρέπει ακόμη να γίνει δεκτό ότι ούτε από τον κανόνα του άρθρου 107, παράγραφος 1, προκύπτει άμεσα ποιο είναι το κρίσιμο χρο-

νικό σημείο για τη μετατροπή των νομισμάτων σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση. Ούτε η καθοριζόμενη στο άρθρο 107, παράγραφος 2, περίοδος αναφοράς ορίζει το κρίσιμο χρονικό σημείο για τη μετατροπή, αλλά αντιθέτως προϋποθέτει την ύπαρξή του. Επομένως, το αποτέλεσμα της ανάλογης εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη θα ήταν ότι ο κρίσιμος χρόνος για τη μετατροπή των νομισμάτων θα έπρεπε να καθορισθεί προηγουμένως με ερμηνευτικές μεθόδους (ενδεχομένως βάσει της αποφάσεως 140 της Διοικητικής Επιτροπής).

36. Ωστόσο, δεν νομίζω ότι χρειάζεται να καταβληθεί τέτοια προσπάθεια, καθώς η ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 6, οδηγεί σε δίκαια αποτελέσματα. Όπως είδαμε ανωτέρω, η διάταξη αυτή ανάγει σε κριτήριο τον χρόνο της καταβολής των παροχών. Όπως προανέφερα, το ανακύπτον ζήτημα στις περιπτώσεις όπως η υπό κρίση δεν αφορά αυτή καθαυτή την καταβολή των παροχών, αλλά τον μισθό με βάση τον οποίο υπολογίζονται οι παροχές. Όπως λέχθηκε προηγουμένως, κατά πάσα πιθανότητα ο νομοθέτης δεν είχε λάβει υπόψη του το ενδεχόμενο να ανακύψει τέτοιο ζήτημα. Νομίζω όμως ότι είναι σύμφωνο προς τη λογική της διατάξεως αυτής να αναχθεί σε κριτήριο ο χρόνος της καταβολής. Τούτο σημαίνει ότι, σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση, κρίσιμος είναι ο χρόνος της καταβολής του τελευταίου μισθού στον διακινούμενο εργαζόμενο στο κράτος εργασίας του.

37. Η διαφορά μεταξύ της προτεινόμενης ανωτέρω λύσεως (κατά την οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χρόνος της καταβολής του τελευταίου μισθού) και της προτεινόμενης από την Επιτροπή και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (κατά την οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ισοτιμία που καθο-

ρίστηκε από την Επιτροπή για τον μήνα καταβολής του τελευταίου μισθού) δεν θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα σημαντική. Επομένως, είναι πιθανότατο ότι η ερμηνεία την οποία προτείνω δεν θα επηρεάσει σημαντικά την πρακτική των αρμόδιων φορέων των κρατών μελών — καθώς οι φορείς αυτοί ακολουθούσαν στο παρελθόν την υποστηριζόμενη από την Επιτροπή ερμηνεία.

38. Η ερμηνεία που προτείνω ανωτέρω παρουσιάζει επίσης, σε σχέση με την άποψη των εναγόντων, το πρακτικό πλεονέκτημα ότι οι αρχές των κρατών μελών δεν θα οφείλουν να μετατρέπουν κατ' επανάληψη σε εθνικό νόμισμα τον αποτελούμενη τη βάση του σχετικού υπολογισμού μισθό, αλλά θα περιορίζονται σε μία μόνο μετατροπή.

39. Τέλος, θα εξετάσω το άρθρο 107, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1249/92¹⁸. Οι ανωτέρω αναπτυχθείσες παρατηρήσεις αποτελούν επιχειρήματα κατά της ερμηνείας της Επιτροπής ότι η τροποποίηση του άρθρου 107 αποτελεί απλή ρητή επιβεβαίωση ενός ήδη υπάρχοντος κανόνα. Αν αντίθετα πρόκειται για νέο κανόνα — υπέρ δε της απόψεως αυτής συνηγορεί, μεταξύ άλλων, η δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού¹⁹ — πρέπει

18 — Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 13.

19 — «Ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθεί τιμή μετατροπής των ποσών που χρησιμεύουν για τον υπολογισμό της αποζημίωσης [του επιδόματος] που χορηγείται στους μεθοριακούς εργαζομένους σε ανεργία, σύμφωνα με το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο ii, και το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 (...)»

να υπενθυμιστεί ότι ο κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, την 1η Ιουνίου 1992.

Δεν βλέπω τον λόγο για τον οποίο θα πρέπει να εφαρμόζεται αυτή η νέα ρύθμιση στις καταστάσεις π. χ. που προϋπήρχαν αυτού του χρονικού σημείου²⁰.

Γ — Πρόταση

40. Συνεπώς προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει τις εξής απαντήσεις στα ερωτήματα του tribunal de grande instance de Metz:

- « 1. Το άρθρο 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι ο υπολογισμός των παροχών που καταβάλλονται στους ευρισκόμενους σε πλήρη ανεργία μεθοριακούς εργαζομένους πρέπει να γίνεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικούν, περιλαμβανομένων των διατάξεων περί ανωτάτων ορίων εισφορών.
2. Για την εφαρμογή του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση ii, σε συνδυασμό με το άρθρο 68, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, η εφαρμοστέα τιμή μετατροπής ήταν, μέχρι την έναρξη της ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1249/92, η οριζόμενη στο άρθρο 107, παράγραφος 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72. Ο κρίσιμος για τη μετατροπή χρόνος είναι ο χρόνος της καταβολής του μισθού τον οποίο έλαβε ο εργαζόμενος για την τελευταία του απασχόληση στο κράτος μέλος στο οποίο εργαζόταν αμέσως πριν καταστεί άνεργος. »

20 — Οι παράγραφοι 2 έως 8 του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1249/92 επιτάσσουν την αναδρομική εφαρμογή ορισμένων διατάξεών του. Τούτο όμως δεν αφορά την κρίσιμη εν προκειμένω διάταξη (το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1249/92).